

This has become a global problem after the Second World War, in an era when the world has seen tremendous upheaval: the formation of new independent states, the emergence of socialism and the emergence of the Cold War between the U.S. and the Soviet Union, the creation of the UN and its active role in the ordering relations on the basis of civilized principles and norms of international law. All these developments should help people who do not have their own country, as well as permanent residence, which is the most necessary, prompted the United Nations and its regional organizations to take care of them.

The United Nations created the necessary international legal framework and mechanisms to address pressing issues of refugees. Were taken such important documents as the Convention relating to the Status of Refugees (1951), Protocols relating to the Status of Refugees (1967), the Statute of the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (1950). Implementation of all these acts relies on a special-

ized mechanism of the United Nations, who heads the High Commissioner for Refugees and its management. In addition, regional items have been created that deal with the rights of refugees. [6]

The emergence of refugees and internally displaced persons in the country was a result of the collapse of the USSR. Migration – is an objective process. Economically developed countries, which partly relate Ukraine, cannot do without the influx of labor from outside. However, to live in towns and villages often presses on social infrastructure, often creating infrastructure in the labor market affects ethnic and economic development of the region creates many problems for law enforcement.

From the above it can be concluded that the problem of migration is very crucial and requires further research scientists and their support from the government in the context of the creation of favorable conditions and grants to young researchers working in this area.

LITERATURE:

1. Скаун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник// О.Ф. Скаун. – 3-тє видання. – К.:– Алерта, 2012. – С. 275-280.
2. Миколенко О.І. Теорія адміністративного процедурного права // О.І. Миколенко – Монографія. – Харків: Бурун Книга, 2010. – С. 65-88.
3. Загальна декларація прав людини. – Інтернет портал. – <http://zakon4.rada.gov.ua>.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права – Інтернет портал. – <http://zakon4.rada.gov.ua>.
5. Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» – Інтернет портал. – <http://zakon4.rada.gov.ua>.
6. Римаренко Ю.І. Міжнародне міграційне право. Підручник. Університетський курс. / Ю.І. Римаренко – К.: КНТ, 2006. – С. 262-265.
7. Коломоєць Т.О. Адміністративне право. Академічний курс: підручник./ Т.О. Коломоєць. – К.: Юрінком інтер, 2011. – С. 46-48.
8. Конституція України// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – С. 141

УДК 349.1

МАЙНОВІ ВІДНОСИНИ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ (КОНТРОЛЮ) У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН

PROPERTY RELATIONS AS OBJECT OF STATE SUPERVISION (CONTROL) IN THE FIELD OF PROTECTION OF RIGHTS ON SORTS OF PLANTS

Бондар О.Г.,
кандидат юридичних наук, доцент,
перший проректор
Запорізького національного університету

У статті розглянуті та проаналізовані майнові відносини у сфері охорони прав на сорти рослин як об'єкт державного нагляду (контролю), досліджено місце Державної інспекції сільського господарства України, її територіальних органів в цих відносинах, запропоновані шляхи вирішення неврегульованих позицій при проведенні державного нагляду (контролю) у сфері охорони прав на сорти рослин.

Ключові слова: державний нагляд у сільському господарстві України, Державна інспекція сільського господарства України, Головний державний інспектор сільського господарства України, державний інспектор сільського господарства Автономної Республіки Крим, м. Києва, Севастополя, державні інспектори сільського господарства областей, районів.

В статье рассмотрены и проанализированы имущественные отношения в сфере охраны прав на сорта растений как объект государственного надзора (контроля), исследована роль Государственной инспекции сельского хозяйства Украины, ее территориальных органов в этих правоотношениях, предложены пути решения неурегулированных позиций при проведении государственного надзора (контроля) в сфере охраны прав на сорта растений.

Ключевые слова: государственный надзор в сельском хозяйстве Украины, Государственная инспекция сельского хозяйства, Главный государственный инспектор сельского хозяйства, государственный инспектор сельского хозяйства Автономной Республики Крым, г. Киева, Севастополя, государственные инспекторы областей, районов.

Property relations in the sphere of protection of rights on plant varieties as an object of state supervision (control) have been examined and analyzed, the role of the State Inspection of Agriculture of Ukraine and its territorial bodies in this type of relations has been researched, ways of solution of unsettled position during exercising state supervision (control) in the sphere of protection of rights on plant varieties have been proposed.

Key words: state control in the agriculture of Ukraine, State Inspection of Agriculture of Ukraine, The Chief State Inspector of Agriculture of Ukraine, State Inspector of Agriculture of the Autonomous Republic of Crimea, Kyiv, Sevastopol, the state inspectors of agriculture of region, areas.

Постановка проблеми. Необхідність створення в Україні ефективної системи нагляду (контролю) у частині охорони прав інтелектуальної власності на сорти рослин викликана як міжнародними зобов'язаннями України, зокрема вступом України до Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин, Світової організації торгівлі, виконанням Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності [1, с. 29], так і внутріш-

німи процесами в державі, зокрема вимогами суб'єктів права інтелектуальної власності у посиленні охорони своїх прав.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам охорони прав інтелектуальної власності, в тому числі на сорти рослин, присвячували свої роботи ряд провідних вчених та юристів, серед яких Л.Й. Глухівський, В.І. Курило, А.А. Комісаров, В.І. Левченко, Ю.А. Лебедева, О.М. Мельник, М.І. Паладій, О.Ю. Піддубний, О.А. Підпригора, О.О. Підпригора, О.В. Пічкур, Д.М. Притика, М.В. Пушкар, Л.І. Ряботягова, Н.Г. Салищева, В.Г. Третьякова, Р.Б. Шишкін та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття. У зв'язку із переходом контрольно-наглядових повноважень у сфері охорони прав на сорти рослин до новоутвореного органу виконавчої влади – Державної інспекції сільського господарства України (далі – Держсільгоспінспекція України) не з'ясованим стало теоретичне та практичне призначення майнових відносин як об'єкту державного нагляду (контролю) у сфері охорони прав на сорти рослин.

Формулювання цілей статті. Нашою метою є вивчення майнових відносин у сфері охорони прав на сорти рослин як об'єкту державного нагляду (контролю), виявлення неврегульованих позицій при проведенні державного нагляду (контролю) у сфері охорони прав на сорти рослин та запропонувати шляхи удосконалення правового регулювання цих відносин.

Виклад основного матеріалу. Категорії «охорона» та «захист» настільки тісно пов'язані між собою, що іноді як у науці, так і в законодавстві їх ототожнюють. Під «охороною» звичайно розуміють «обереження» від порушення певного блага (права чи охоронюваного законом інтересу), а під «захистом» – можливість захистити від посягань, запобігти порушенню або відновити порушене право. Захист полягає в правовому реагуванні на правопорушення, яке вже відбулося, він припускає юридичну відповідальність та інші засоби компенсаційно-відновлювального характеру [2, с. 150-151]. Гостра потреба охорони інтелектуальної власності зумовлюється не тільки її охороною як такої. Об'єктом правової охорони є не тільки інтелектуальна власність як така. Охорона права інтелектуальної власності поняття значно ширше. Це передусім охорона державних інтересів, її економічної, політичної та територіальної незалежності. Це захист інтелектуального потенціалу держави, її здобутків, пріоритету. Нарешті, це охорона виробничої, економічної, оборонної потужності України. Під поняттям «охорона прав інтелектуальної власності» слід розуміти широке коло прав і інтересів держави, суспільства і окремих громадян України [3, с. 13]. Тому, виходячи із вищевказаного, можна зробити висновок, що держава наділена певними повноваженнями щодо охорони прав інтелектуальної власності, які проявляються у її контрольно-наглядових повноваженнях.

Одним із етапів посилення контролю у сфері охорони прав на сорти рослин став процес створення у 2002 році Державної інспекції з охорони прав на сорти рослин (далі – Держсортінспекція) [4] при Державній службі з охорони прав на сорти рослин (далі – Держсортслужба) та надання права державним інспекторам з охорони прав на сорти рослин укладати протоколи, що значно посилило регуляторну та контрольно-наглядову функції держави за дотриманням вимог нормативно-правових актів всіма суб'єктами господарювання незалежно від форм власності, що працюють на внутрішньому ринку виробництва продуктів харчування [5]. Оскільки Держсортінспекція – самостійний структурний підрозділ Держсортслужби без права юридичної особи, то В.І. Курило до системи «державних сільськогосподарських інспекцій» відносить Держсортслужбу, а не Держсортінспекцію [6, с. 128-129], а О.Ю. Піддубний зазначає, що Держсортслужба є державним органом з досить широкою

компетенцією і інспекційна діяльність є лише одним з напрямів його діяльності [7, с. 45]. Враховуючи повноваження державних інспекторів з охорони прав на сорти рослин стосовно складання протоколів з правом передавання їх до суду (стаття 512 КпАП України) або до державних насінних інспекцій з метою покарання порушника (стаття 1041 КпАП України) Пушкар М.В. відносить Держсортслужбу та безпосередньо державних інспекторів з охорони прав на сорти рослин в окрему категорію державних органів, які здійснюють контрольні повноваження у даній сфері правового регулювання [8, с. 99].

На сучасному етапі адміністративної реформи в Україні значна увага приділяється новим функціям органів виконавчої влади – правозабезпечувальній (що спрямована на забезпечення реалізації прав і свобод людини) та правозахисній (захист порушених прав) [9]. Саме з цією метою після ліквідації Держсортслужби та Держсортінспекції [10, 11] функції контролю за набуттям, реалізацією та охороною прав на сорти рослин передані Державній інспекції сільського господарства України [12]. З огляду на це, відносини у сфері охорони прав на сорти рослин регулюються двома Указами Президента: від 13 квітня 2011 № 459 «Про Державну інспекцію сільського господарства України» та від 13 квітня 2011 № 464 «Про затвердження Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України» [13]. Інакше кажучи повноваження з проведення державної науково-технічної експертизи сортів рослин та видачі охоронних документів на сорти рослин, як об'єктів права інтелектуальної власності здійснює Держветфітослужба, а повноваження з нагляду (контролю) за набуттям, реалізацією прав інтелектуальної власності на сорти рослин здійснює Держсільгоспінспекція. В чому ж різниця між вказаними правовідносинами розглянемо далі.

Перше повноваження Держсільгоспінспекції направлене на здійснення контролю за дотриманням юридичними та фізичними особами вимог законодавства з охорони прав на сорти рослин у сфері виробництва, використання, зберігання, реалізації та розмноження садивного матеріалу сортів рослин. Вказане, ґрунтується на статті 14 Закону України «Про насіння та садивний матеріал» і означає, що суб'єкти насінництва та розсадництва мають право розмножувати, заготовляти, реалізовувати та використовувати насіння і садивний матеріал сортів рослин (клонів, ліній, гібридів), якщо їх виробничі умови відповідають атестаційним вимогам і, як наслідок, – занесення до Державного реєстру виробників насіння та садивного матеріалу, що веде Держсільгоспінспекція. У свою чергу виробники насіння і садивного матеріалу зобов'язані укладати ліцензійні договори на використання сортів рослин з власниками сорту відповідно до Закону України «Про охорону прав на сорти рослин», вирощувати насіння і садивний матеріал згідно з обсягом, визначеним договором.

Повноваження щодо здійснення контролю за збереженістю сортів рослин, реєстрацією ліцензійних договорів на їх використання та виплатою авторської винагороди потребує особливого вивчення. Що таке збереженість сорту: закон чіткої вказівки не містить, але виходячи з основних його норм можна сказати, що збереженість сорту це підтримання ознак, породжених певним генотипом або комбінацією генотипів відповідно до прояву, що був зафіксований при державній реєстрації у процесі його господарського обороту. Таким чином, підтримання збереженості сорту – обов'язок патентоволодільця, підтримувача сорту чи іншого суб'єкта господарювання. Обов'язки власника сорту щодо забезпечення збереження сорту його вихідних компонентів встановлено статтею 48 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» (далі – Закон), але жодним словом не зазначено необхідності збереження основних характерних ознак сорту, що дозволяють цей сорт ідентифікувати серед інших, протягом дії охоронного документу (патенту) на нього [14, с. 187]. Інші науковці вважають що при під-

твердженні факту порушення збереженості сорту важливо на якому ланцюжку поширення сорту від оригінального насіння до репродукційного порушена збереженість сорту, тобто прояв ознак сорту, встановлений при його реєстрації, не відповідає прояву ознак сорту в насінницьких посівах і ступень вини в цьому власника сорту. Якщо буде доведена вина власника сорту а не особи, що поширювала сорт за його ліцензією, то чинність майнового права на сорт може бути припинена [15, с. 68].

Дослідивши актуальність збереження сорту, про його необхідність йдеться в частині першій статті 9, частині другій статті 48 та частині третій статті 50 Закону [16]. Перевірка збереженості сорту проходить відповідно до Порядку, затвердженого Міністерством аграрної політики України 21.07.2003 № 246, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28.08.2003 за № 741/8062 [17]. Український інститут експертизи сортів рослин (далі – Інститут) та Державна інспекція за охорони прав на сорти рослин (далі – Інспекція) за дорученням Держсортслужби організовує та проводить перевірку збереженості сорту: планову (післяреєстраційний контроль) або позапланову (післяреєстраційний нагляд). Власник сорту на вимогу Інституту зобов'язаний надати для здійснення перевірки потрібну інформацію, документи, зразки сорту. Перевірці підлягають сортів усіх видів рослин, на які надана правова охорона, крім деревних та кущових видів, у зв'язку з особливостями їх розмноження.

Перевірка сорту проводиться шляхом висіву зразка насіння сорту та наступного опису рослин сорту за методиками, які застосовуються при його державній реєстрації. За результатами післяреєстраційного контролю Інститут робить висновок щодо збереженості сорту. У разі невідповідності прояву ознак контрольного зразка сорту ознакам еталонного зразка або виявлення неоднорідності контрольного зразка сорту Інститут надсилає власнику сорту повідомлення про це та вимоги щодо їх усунення. Для перевірки усунення невідповідностей, які були виявлені, Інститут приймає рішення про повторну (позапланову) перевірку. За результатами такої перевірки Інститут робить висновок щодо збереженості сорту і в разі неусунення вказаних невідповідностей надає пропозиції Держсортслужбі [16]. Відповідно до пункту 3 статті 50-1 Закону Держсортслужба, при перевірці збереженості сорту має право вимагати від власника сорту будь-яку інформацію щодо сорту, документи, матеріали, зразки, необхідні для перевірки однорідності чи стабільності сорту. В разі несвоєчасного надання вказаної інформації, документів та зразків Держсортслужба може також достроково припинити чинність права на сорт [15, с. 68-69]. Таким чином можна зазначити, що Держсортслужба наділена досить значними владними повноваженнями щодо дострокового припинення чинності майнового права на сорт рослин. Саме тому деякі науковці стверджують, що Держсортслужба та Інститут займають чи не провідне місце у здійсненні майнових відносин у сфері охорони прав на сорти рослин [18, с. 89].

Розглянувши питання перевірки збереженості сортів рослин, можна зробити висновок, що Порядок, який затверджений Мінагрополітики 21.07.2003 № 246, зареєстрований в Міністерстві юстиції 28.08.2003 за № 741/8062 не відповідає адміністративній реформі і покладений на органи, що вже ліквідовані (Держсортслужба, Держсортінспекція), чи які не мають таких повноважень (Інститут). Таким чином, виходячи з повноважень Держсільгоспінспекції та її територіальних органів, необхідно затвердити новий Порядок, який врегулював би відносини нагляду (контролю) суб'єктів прав інтелектуальної власності на сорти рослин в частині перевірки збереженості сортів рослин.

Контроль Держсільгоспінспекції та її територіальних органів за реєстрацією ліцензійних договорів на їх використання та виплатою авторської винагороди полягає в тому, що в сучасних умовах досить поширені спори з

приводу неправомірних укладань та не виконань ліцензійних договорів на використання сорту рослин. Такі спори виникають, наприклад, в разі, коли особа не мала права укласти договір, або коли особа хоче отримати паспорт на виробництво та реалізацію насіння та садивного матеріалу, їй потрібно пред'явити ліцензійний договір з особою яка має майнові права на сорт. Тому досить багато існує підробок ліцензійних договорів.

Стаття 40 Закону вказує на те, що володілець патенту має право передати свої майнові права на сорт на підставі договору будь-якій особі, яка стає його правонаступником.

Цілком зрозумілим стає основне правило при отриманні ліцензії на використання сорту для ліцензіата – отримати якомога більше прибутку з використання сорту, для ліцензіара – якомога більше отримати вигоди з використання його сорту та якомога ефективніше захистити свої права.

Ні Цивільний Кодекс України, ні Закон не встановлює вимогу щодо обов'язкової реєстрації ліцензійних договорів на використання сорту рослин, тому про контрольні повноваження Держсільгоспінспекції та її територіальних органів за реєстрацією ліцензійних договорів на використання сорту рослин говорити не можна. Разом з тим, на особисте волевиявлення сторін передбачений порядок реєстрації договорів про передачу майнового права на сорт і договорів про передачу права на використання сорту, який нажалі на сьогодні втратив свою актуальність у зв'язку із неможливістю його виконання.

Вважаємо, що контроль за обсягами виробництва та продажу насіння (садивного матеріалу) сортів, допущених до господарського використання, його власнику, а тим більше окремому автору-селекціонеру, самостійно здійснити фактично неможливо, оскільки поки що у нашій країні відсутня розгалужена регіональна інформаційна мережа, в якій можливо буде ознайомитися з відомостями про обсяги використання насіння (садивного матеріалу) зареєстрованих сортів, з їх основними споживчими характеристиками [14, с. 323]. Саме тому постає гостра потреба в контролі за обігом зареєстрованих сортів рослин та створенні ефективної системи контролю та охорони прав селекціонерів.

Контроль Держсільгоспінспекції та її територіальних органів за використання та виплатою авторської винагороди ґрунтується на світовому досвіді, так законодавством України встановлена мінімальна ставка винагороди автору за створення сорту в розмірі не менше 5% загальної суми коштів, отриманих роботодавцем за використання сорту, а щодо сортів деревних, чагарникових та винограду 8% [19]. Винагорода розраховується від загальної суми, одержаної власником сорту за дозвіл на його використання (ліцензію), і виплачується автору щорічно, поки сорт використовується. Індекси інфляції розраховуються Держкомстатом, їх показники є офіційними.

При відсутності охорони та контролю за правами селекціонера вказані цілі тяжко досягнути, оскільки без належного контролю з боку держави, нічого не заважає третім особам займатися розмноженням насінневого або іншого посадкового матеріалу виведеного селекціонером сорту і здійснювати комерційний збут без усякого визнання його праці. Ще в 90-х роках науковець Комісаров А.А. пропонував удосконалити правове регулювання передачі сортів рослин як об'єктів інтелектуальної власності в межах країн східної Європи двома способами: примірні ліцензійні договори країн східної Європи потрібно доповнити спеціальними положеннями, які відображають особливості селекційних досягнень, а також необхідно підготувати спеціальний документ, присвячений передачі сорта та правовим основам співробітництва країн-членів східної Європи у сфері селекційної справи [20]. На жаль, ці пропозиції не відобразилися у чинному законодавстві України.

Система насінництва та розсадництва складається з ланок оригінального, елітного і репродукційного насінництва та розсадництва, страхових і державного резервного насіннєвого фондів. Повноваження Держсільгоспінспекції у даній сфері – виступ арбітром при перевірці до якого виду насіння відноситься те чи інше насіння: оригінального, елітного чи репродукційного, оскільки кожен вид насіння має різну вартість. Саме тому виникають різні ситуації при виробництві та реалізації насіння та садивного матеріалу.

Держсільгоспінспекція та її територіальні органи можуть також виступати арбітром не лише у приватних відносинах при реалізації насіння та садивного матеріалу, але й у державних відносинах при здійсненні компенсації витрат, виділенні державних інвестицій та дотацій, державного регулювання цін, компенсації затрат на виробництво оригінального та елітного насіння, надання кредитів на пільгових умовах, а також іншими заходами, встановленими законодавством.

На нашу думку одним із головних та основних повноважень Держсільгоспінспекції у сфері з охорони прав на сорти рослин є повноваження щодо нагляду (контролю) за набуттям прав на сорти рослин та їх реєстрацією. Відповідно до статті 15 Закону права на сорт набуваються в Україні шляхом подання ... заявки, експертизи заявки та державної реєстрації прав [14, с. 183]. Як вірно визначив у своїй монографії О.В. Пічкур, незначаючи до якої установи додається заявка. Законом передбачено подачу заявки до Установи – урядового органу державного управління з питань правової охорони інтелектуальної власності на сорти рослин, що діє у складі центрального органу виконавчої влади з питань аграрної політики. Дана норма закону є не актуальною і не відповідає адміністративній реформі.

Як ми вже розглядали, здійснює державну реєстрацію прав інтелектуальної власності на сорти рослин – Держфетфитослужба, а контрольні повноваження щодо перевірки за законністю такої реєстрації – право державних інспекторів сільського господарства. Фактично ж, один центральний орган здійснює свої повноваження, а інший – його контролює. Це досить складне питання, і насамперед можуть виникати конфліктні ситуації між двома центральними органами виконавчої влади. Тому важливо побудувати роботу в цьому напрямку так, щоб один орган не заперечував проти того, що його перевіряють, а інший не перевищував свої повноваження. Саме тому в юридичній літературі розглядається думка про те, що побудова самого процесу контролю у сфері державної служби має виходити із забезпечення ефективності державної служби і в цілому ефективності управлінської діяльності і ні в якому разі не спричинюючи негативного впливу на цю діяльність [21, с. 16].

Контроль за ввезенням в Україну садивного матеріалу незареєстрованого в Україні сортів рослин Держсільгоспінспекція вочевидь буде здійснювати шляхом видачі дозволів на ввезення в Україну насіння і садивного матеріалу, не внесених до реєстру сортів рослин України. Порядок видачі вказаних дозволів ще не затверджений Мінагрополітикою і тому правових підстав видачі вказаних дозволів поки що в Держсільгоспінспекції не має. На нашу думку при видачі дозволів на ввезення в Україну насіння і садивного матеріалу, не внесених до реєстру сортів рослин України Держсільгоспінспекції потрібно взаємодіяти з Держветфитослужбою в частині підтвердження чи занесення відповідний сорт до реєстру сортів рослин, так як вказаний реєстр веде Держветфитослужба.

І, звичайно ж, не можна не зазначити про адміністративну відповідальність у сфері охорони прав на сорти рослин, яка передбачена статтею 51-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення і вказує, що незаконне використання об'єкта права інтелектуальної власності

(сорту рослин), привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, що охороняється законом, – тягне за собою накладення штрафу з конфіскацією незаконно виготовленої продукції та обладнання і матеріалів, які призначені для її виготовлення [22]. Єдиною проблемою, яка може виникнути при захисті суб'єктів прав інтелектуальної власності на сорти рослин є невідповідність норм статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення адміністративній реформі, де в Указі Президента України про Держсільгоспінспекцію вказано, що посадові особи центрального органу виконавчої влади в межах своїх повноважень мають право складати акти перевірок, протоколи про адміністративні правопорушення та розглядати відповідно до законодавства справи про адміністративні правопорушення. Посадовими особами Держсільгоспінспекції є Головний державний інспектор сільського господарства України, перший заступник та заступник Головного державного інспектора сільського господарства України, Головні державні інспектори сільського господарства в Автономній Республіці Крим, області, місті Києві та Севастополі, райони, перші заступники та заступники Головних державних інспекторів сільського господарства в Автономній Республіці Крим, області, місті Києві та Севастополі, райони, старші державні інспектори сільського господарства України та державні інспектори сільського господарства України.

Стаття ж 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення надає право на складання протоколів про порушення у сфері інтелектуальної власності на сорти рослин державним інспекторам з охорони прав на сорти рослин, які припинили свою діяльність у зв'язку з ліквідацією Держсортслужби.

Звичайно ж всі контролюючі функції Держсільгоспінспекції у сфері охорони прав на сорти рослин насамперед направлені на забезпечення дотримання особистих немайнових та майнових прав усіх суб'єктів права інтелектуальної власності на сорти рослин. Це забезпечить створення умов прискореного розвитку національної селекції сортів рослин, зростання та стабілізації урожайності як визначального фактора продовольчої безпеки держави [23, с. 12].

Висновки. Розглянувши майнові правовідносини здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони прав на сорти рослин Держсільгоспінспекцією та її територіальними органами, можна зробити наступні висновки.

1. Порядок перевірки збереженості сорту, затверджений наказом Мінагрополітики України 21.07.2003 № 246, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28.08.2003 за № 741/8062 потребує скасування або внесення змін щодо органів, які проводять перевірку збереженості сорту рослин, оскільки Держсортслужба та Держсортінспекція – ліквідовані, а Інститут не входить до сфери управління Держсільгоспінспекції. Крім того, необхідно вирішити питання щодо правового регулювання та наявності земель Держсільгоспінспекції та її територіальних органів, на яких будуть проводитись дослідження щодо збереженості сортів рослин. Оскільки для кожного сорту рослин необхідні свої кліматичні умови, то наявність таких земель необхідна у кожній кліматичній зоні України. Без наявності вказаних земель, Держсільгоспінспекція не зможе виконувати одну із своїх основних функцій нагляду (контролю) у сфері охорони прав на сорти рослин – контроль за збереженістю сортів рослин.

2. Закон містить лише дві істотні умови ліцензійних договорів на використання сорту рослин: письмова форма та підпис сторін, водночас сторонам необхідно при заключенні таких угод чітко дотримуватися положень закону та виписувати права та обов'язки сторін щодо збереженості сорту, сплати збору за підтримку в Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні, виплати авторської винагороди та інше. Для полегшення охоро-

ни прав інтелектуальної власності на сорти рослин пропонуємо компетентному органу (Держсільгоспінспекції) затвердити примірний ліцензійний договір про передачу прав на використання об'єкта інтелектуальної власності, положення б якого використовували суб'єкти прав інтелектуальної власності на сорти рослин.

3. Ні Цивільний Кодекс України, ні Закон не встановлює вимогу щодо обов'язкової реєстрації ліцензійних договорів на використання сорту рослин, тому про контрольні повноваження Держсільгоспінспекції та її територіальних органів за реєстрацією ліцензійних договорів на використання сорту рослин говорити не можна. Таке повноваження можливе лише при умові законодавчого встановлення обов'язкової державної реєстрації ліцензійних угод на використання сорту рослин.

4. Виходячи з поняття «охорона прав інтелектуальної власності, зокрема на сорти рослин» можна вважати, що

державна в особі Держсільгоспінспекції та її територіальних органів наділена певними повноваженнями щодо охорони прав інтелектуальної власності на сорти рослин, що проявляється у її контрольно-наглядних повноваженнях. Крім того, Держсільгоспінспекція наділена певними повноваженнями і щодо захисту прав інтелектуальної власності на сорти рослин в частині складання адміністративних протоколів та можливого захисту прав суб'єктів інтелектуальної власності в судах України, як третьої особи, експерта та іншого учасника процесу.

5. Прогалина у законодавстві України стосовно посадових осіб, які можуть складати протоколи про адміністративні правопорушення у сфері охорони прав на сорти рослин поки що призводить до обмеження діяльності державних інспекторів у сільському господарстві України, а відтак – і до обмеження захисту прав суб'єктів інтелектуальної власності на сорти рослин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пушкар М.В. Правові засади діяльності Державної служби з охорони прав на сорти рослин / М.В. Пушкар // Інтелектуальна власність України. – 2005. – № 10. – С. 27-29.
2. Спосибо-Фатєєва І. Шляхи розв'язання проблем охорони та захисту корпоративних прав / І. Спосибо-Фатєєва // Вісник Академії правових наук України : зб. наук. праць / Редколегія : В.Я. Тацій та ін. – Х. : Право, 2009. – № 1 (56). – 272 с.
3. Мельник О.М. Суб'єкт права інтелектуальної власності та його цивільно-правовий статус: Монографія. / О.М. Мельник // – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 156 с.
4. Про затвердження Положення про Державну інспекцію з охорони прав на сорти рослин: Наказ Державної служби з охорони прав на сорти рослин, 16 січня 2003 р., №17-1, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 31.01.2003р. за №81/7402 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 6. – Ст. 267.
5. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності за порушення законодавства в галузі насінництва, розсадництва та з охорони прав на сорти рослин: Закон України, від 17 червня 2004 р., № 1805 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 38. – Ст. 469.
6. Курило В.І. Адміністративні правочини у сільському господарстві України: сучасна парадигма: Монографія/ Володимир Іванович Курило // за заг. ред. В.К. Шкарупи. – К. : Магістр – XXI сторіччя, 2007. – 312 с.
7. Піддубний О.Ю. Державні сільськогосподарські інспекції в Україні: стан та можливості удосконалення правового регулювання : монографія/ Олексій Юрійович Піддубний // під заг. ред. В.І. Курила. – К. : ІРІДУМ, 2009 – 128 с.
8. Пушкар М.В. Актуальні питання адміністративної юрисдикції у сфері охорони прав на сорти рослин / М.В. Пушкар // Підприємництво, господарство і право. – 2005 р. – № 8. – С. 97-100.
9. Авер'янов В.Б. Реформування українського адміністративного права: черговий етап / В.Б. Авер'янов // Право України. – 2000. – № 7. – С. 6-8.
10. Про ліквідацію урядових органів: Постанова Кабінету Міністрів України, 28 березня 2011 р., № 346 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 26. – Ст. 22.
11. Про визнання таким, що втратив чинність наказ Держсортслужби від 16.01.2003 №17-1, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 23 травня 2011 р. за № 615/19353// Офіційний вісник України. – 2011. – № 40. – Ст. 37.
12. Про Державну інспекцію сільського господарства України: Указ Президента України від 13.04.2011 № 459//Офіційний вісник України. – 2011. – № 11. – Ст. 114.
13. Указ Президента: Про затвердження Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України від 13 квітня 2011 № 464 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 328.
14. Пічкур О.В. Правова охорона селекційних досягнень у рослинництві: (Монографія) / О.В. Пічкур. – К. : ПП «Авокадо». – 2006. – 804 с.
15. Науково-практичний коментар до Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» / Бочкарьов А.М., Гончар О.М., Глухівський Л.Й., Власюк І.В. – К. : Алефа, 2005. – 84 с.
16. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21 квітня 1993 р. № 3116 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 21. – Ст. 218.
17. Про затвердження Порядку перевірки збереженості сорту: Наказ Мінагрополітики 21.07.2003 № 246, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28.08.2003 за № 741/8062 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 36. – Ст. 114.
18. Гаєвець М.В. Державне управління у сфері охорони прав на сорти рослин / М.В. Гаєвець // Вісник господарського судочинства, 2009. – № 4. – С. 88-91.
19. Про заходи щодо реалізації Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» : Постанова Кабінету Міністрів України, 19 серпня 2002 р., № 1183 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 34. – Ст. 1592.
20. Комиссаров А.А. Охрана достижений растениеводства в странах восточной Европы : автореф. дис. на получение канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Гражданское право, семейное право» / А.А. Комиссаров. Моск. сельскохоз. академия им. К.А. Тимирязева. – Москва, 1990. – 21 с.
21. Лазарев Б.М. Государственная служба / Б.М. Лазарев // – М. : ИТП РАН, 1993. – 16 с.
22. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Верховна Рада УРСР, 7 грудня 1984 // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
23. Пушкар М.В. Організаційно-правові засади охорони прав на сорти рослин в Україні : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандид. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М.В. Пушкар, Інститут законодавства Верховної Ради України. – Київ, 2006. – 17 с.